

In 2019 werkte het SteM Sint-Niklaas rond volgende items:

- de aankoop van kunstwerken van Jan Buytaert, Jozef Horenbant en Sander Wijnants en de restauratie van twee schilderijen en een prent uit de 18de eeuw
- een forse investering in klimaatbeheersing in de depots en het Mercatormuseum door de aankoop van 6 luchtbevochtigers, 1 ontvochtiger en 7 draadloze meettoestellen voor temperatuur en luchtvochtigheid en bijhorende software
- een toekomstgerichte investering in tentoonstellingsmaterialen voor het Mercatormuseum: 48 hoogwaardige wissellijsten met museumglas en 10 state-of-the-art tafelvitrines
- de realisatie van 6 tentoonstellingen met als voornaamste blikvangers de expo's 'O Wonder klein wonder – internationale exlibris- en kleingrafiekwedstrijd 2019', 'Karel Mechiels, de visie van de kunstenaar' en 'Missie à la carte. Missionarissen en cartografie'.
- de productie van een veelzijdig activiteitenprogramma met 7 lezingen, 6 open rondleidingen, 3 workshops en 8 evenementen op maat van diverse doelgroepen
- de organisatie van 379 rondleidingen voor scholen en groepen (verenigingen, families, vriendengroepen)
- een bijna verdubbeling van producties en activiteiten van derden in het museum (42 externe gebruikers): de musea als ideale host voor verenigingen, instellingen en ondernemingen

1. Beschrijving van de werking in 2019 volgens de vijf basisfuncties van een museum

1. Herkennen en verzamelen

1.1. Overzicht

1.1.1. Cartografie

Er werden geen aankopen door de musea genoteerd in 2019. Cartografie behoort tot het verzamelgebied van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas. Voor de tentoonstelling 'Missie à la carte – Missionarissen en cartografie' werd een reeks kaarten in bruikleen genomen bij verschillende bruikleengevers.

1.1.2. Stedelijk Kunstpatrimonium

Aankopen:

- Aankoop zelfportret Jan Buytaert en Christus van Jan Buytaert (3.200 EUR)
- Aankoop schilderij Jozef Horenbant (steenbakkersoven) en metalen scarificator in originele opbergdoos (850 EUR + 125 EUR)
- Aankoop zelfportret van Sander Wijnants, 220 x 120 (7.000 EUR)

Totaal van de uitgaven voor aankopen 2019: 11.175 EUR

Aanbiedingen van werk van o.a. Auguste Audenaert en Italo Zetti werden overwogen, maar na het inwinnen van de nodige informatie en adviezen werd er niet op ingegaan.

Schenkingen:

Het museum aanvaardde volgende schenkingen:

- reeks van 6 foto's op dibond uit de tentoonstelling Mousganistan van de fotograaf Mous Lamrabat, schenking door de fotograaf
- portret Jos D'Hollander (tekening van Robert Wuytack), schenking door Jos D'Hollander
- staalboeken (Théorie du tissage des étoffes de soie, deel 1 & 2), 1 stijlboek met 700 gravures (Les styles classées par époques), weefsel portret van president Franklin Roosevelt met rouwband (The great president 1932-1945), wandtapijt met jachtscène, vervaardigd door N.V. Edmond Meert, verschillende patronen, 1 schietspoel. schenking door mevr. Jacqueline Craet, Sint-Niklaas
- schilderij, stilleven door Burm Jef, schenking door dhr. François Vermeulen, Hasselt.
- schilderij trouwzaal stadhuis Sint-Niklaas met portretten van koning Leopold II en koningin Maria Hendrika door Lucien (Luc) Van de Velde, schenking door Alex en Martine Van Eetvelde - De Maerschalc.
- Schilderij Georges Fonteyn – Barmhartige Samaritaan geschonken door Rode Kruis Sint-Niklaas.

Bruiklenen:

- Een selectie werken uit de tentoonstelling 'Sinnekloas boven' ging voor een tijdelijke tentoonstelling/bruikleen naar woonzorgcentrum Het Hof, Hofstraat 134, Sint-Niklaas
- Het schilderij 'Kinderen in het veld' van Ernest Welvaert, en 2 etsen van Romain Malfliet (Oude brug te Waasmunster, Kaai te Hamme) werden gebruikleend door het cultuurhuis van De Koolputten NV, Koolputten 2 – 9250 Waasmunster.
- Voor een tentoonstelling rond het werk van Paul Snoek bruikleende Bibliotheca Wasiana een 8 tal werken (gouache, olie, acryl) o.a. De trein der traagheid, Boot op zee en Ecce homo spermaliensis.

1.1.3. Collectie mens en lichaam

Schenking:

- In 2019 was er enkel een schenking van divers medisch materiaal (o.a. injectienaalden in etui, email maatbeker, inhaleerapparaat,...) door Odisee Hogeschool - Campus Sint-Niklaas

1.1.4. Collectie Internationaal Exlibriscentrum

Verwerving:

Een 30-tal exlibris werden in 2019 geregistreerd als aanwinst: nieuwjaarswensen, kalenders, prenten als bijlage bij een tijdschrift over grafiek of het exlibris.

Enkele stuks afkomstig van individuele schenkers: Els Mees-Verstreken (Lier), Dirk Minnebo (Sint-Niklaas), Galina Pavlova (Bulgarije), Zetti Ugolotti, Bianca Maria (Italië) e.a.

Stopzetting collectievorming

De collectievorming werd verder gezet in de Internationale Exlibriswedstrijd editie 2019. Voor deze 22ste editie hebben 312 kunstenaars uit 40 verschillende landen 760 kunstwerken ingezonden om mee te dingen voor de beste prijzen. Deze werden geregistreerd en aan de collectie toegevoegd in

2018. Er werd een model gemaakt om de collectie te waarderen. Als voorbereiding werd de registratie van grote collectie-onderdelen (op deelcollectie-niveau) aangevat. In november 2019 ging de collectiebeheerder van het Internationaal Exlibriscentrum met pensioen. Het stadsbestuur koppelde daaraan de beslissing om geen personele opvolging te voorzien. Dit heeft grote gevolgen voor de werking van dit centrum. De collectie wordt niet overgedragen naar een andere stadsdienst (bijvoorbeeld de Bib) bij gebrek aan interesse om met dit medium te werken. De collectie blijft bewaard en geborgd in het bestaande depot, maar wordt niet verder uitgebreid via aankoop, schenking, wedstrijden,.... Enkel in functie van wetenschappelijk onderzoek kan ze nog geraadpleegd worden. Door gebrek aan personeel worden de productie van tentoonstellingen, de adviesverstrekking en de organisatie van de Internationale Wedstrijd in het kader van de Grafiekiënnale Sint-Niklaas op non-actief gezet.

1.1.5. Collectie brei

1.1.5.1. Verwervingen

In 2019 werd er een huishoudbreimachine geschonken, een aantal benodigdheden en een partij garens.

1.1.5.2. Afstotingen

In samenspraak met de vzw Breimuseum is er een nieuwe selectie gemaakt van nog enkele af te stoten machines. Deze zullen eerst gebruikt worden om andere machines te restaureren. Deze machines zullen pas effectief verdwijnen in 2020.

1.1.5.3. Werk voor studenten / ontwerpers / kunstenaars

Het breiatelier is een levend museum. Naast de inschakeling in evenementen en rondleidingen speelt het atelier een grote rol bij het creatieproces van studenten mode en textiel.

In 2019 is er gewerkt voor 8 studenten.

- LUCA-campus Sint-Lucas (Gent): 3 studenten
- St Lucas Antwerpen : 1 student
- Stedelijke Academie voor Schone Kunsten (SASK) (Sint-Niklaas) : 4 studenten.

Verder is er nog gewerkt voor 1 professionele ontwerper.

1.1.6. Collectie Boudelo

Deze collectie werd in 2019 niet aangevuld.

1.1.7. Collectie Varia (volkskunde)

Schenkeningen:

- spreukbord 'Wie werkt voor vrouw en kind en wordt door hen bemind? 't is vader!' schenking door anoniem
- doopkleed, doopmanteltje en schrijfmachine, schenking door Mariette Van Poeck, uit Sint-Niklaas
- stolpvaas met kruis, buste van Christus door Parentani, missiecollectebus, schenking door Nicole Baeté, bakkerij Van Goethem, Sint-Niklaas
- doopjurk met aangehechte doopmantel, doopmuts en 2 buideltjes, schenking door mevr. 't Jampens

2. Behouden en borgen

2.1. Overzicht

2.1.1. Restauraties

Drie restauratieprojecten werden in 2019 afgewerkt. De prent 'Vera Effigies Patris Michaelis Carmelitae Discalceati 1772', eigendom van de KOKW werd door Elke De Smet naar aanleiding van de tentoonstelling 'Missie à la Carte' gerestaureerd voor het bedrag van 94,40 EUR.

Voor het bedrag van 2.057 EUR werden twee schilderijen uit de 18de eeuw van een onbekende meester gerestaureerd. De twee werken in kwestie tonen het oude kasteel van Temse zoals het er tot 1782 stond. Franka Lutin voerde de restauratie uit.

Restauratie van CMS breimachine met materiaal (CPU-kaart, aftrekrollen) van het merk Steiger via aanbieder Textilia (NL): 1.554,85 EUR

Totale kost onderzoek, conservering en restauratie 2019: 3.706,25 EUR

2.1.2. Depotwerking

Er werd fors geïnvesteerd in klimaatbeheersende maatregelen in de depots en in de tentoonstellingsruimtes van het Mercatormuseum:

- Aankoop van 7 wifi temperatuur luchtvochtigheid dataloggers van het merk Lascar Corintech + cloud licentie: 1.150 EUR
  - Aankoop van 6 luchtbevochtigers en één ontvochtiger van het merk Condair: 16.093 EUR
- Alle toestellen worden ingezet in het gesloten en publiek depot van het SteM. Omwille van de waarde van het erfgoed wordt voor tijdelijke tentoonstellingen een ontvochtiger ingezet in het Mercatormuseum. Klimaatmeting gebeurt er via 2 dataloggers in de ruimte voor tijdelijke tentoonstellingen en in de 'schatkamer'.

Voor een verdere digitalisering van de museale collectie werd voor de prijs van 2.709,18 EUR een kleine fotostudio aangeschaft. De fotostudio bestaat uit een digitaal fototoestel met toebehoren, een statief, een flitsset en een achtergrondset.

Het breiddepot op de eerste verdieping werd in 2019 verder opgeruimd en gereorganiseerd met de gewaardeerde medewerking van de vrijwilligers. Demonteren, reinigen van machine en recupereren van machineonderdelen. Restmateriaal werd afgevoerd als oud ijzer.

3. Onderzoeken

3.1. Overzicht

3.1.1. Registratie – digitalisering

In totaal werden er in 2019 meer dan nieuwe 1.600 records aan de database van Adlib toegevoegd, waaronder een 670 tal exlibris en 26 nieuwe records voor de KOKW.

4.708 reeds bestaande records van de museum collectie werden gewijzigd en 1.871 bestaande records uit de collectie exlibris. Van de reeds bestaande KOKW records werden er 2.897 gewijzigd. Daarnaast werd er een aanzet gemaakt om het machinepark van het breimuseum te registreren in Adlib. Dit werk wordt in 2020 voortgezet.

Ook in 2019 deed ons team zijn best om de publieksvragen rond exlibris, het brei-atelier en museale voorwerpen in het algemeen op een bevredigende manier te beantwoorden. (er zijn 19 publieksvragen geregistreerd, hoofdzakelijk door de collectiebeheerder en de museumadviseur, waarvoor opzoeken of een tussenkomst nodig waren).

3.1.2. Bibliotheek – documentatiecentrum

Om bij kunstaankopen te kunnen vertrouwen op een correcte prijsevaluatie heeft het museum een abonnement op Artprice.com, een databank die toegang geeft tot alle veilingresultaten, biografieën van kunstenaars en een signaturendatabank.

De abonnementen op Plint (poëzie en beeldende kunst), De Vuyst (catalogi kunstveilingen), Textiel Plus (collectie brei-atelier), (Stichting) Museumpeil (algemeen museumvakblad) en Vereniging Leraars Aardrijkskunde (collectie cartografie) werden verder gezet.

Een aantal wetenschappelijke monografieën en catalogi vulden de handbibliotheek van het museum verder aan. Aanwinsten werden geregistreerd in de bibliotheekmodule van Adlib.

De biografische gegevens van exlibris-kunstenaars en grafici werden regelmatig bijgewerkt en aangevuld met nieuwe beschikbare gegevens. Een basis aan biografische gegevens wordt eveneens opgenomen in de databank van de vervaardigers, gekoppeld aan de objectendatabank.

De bibliotheek / het documentatiecentrum van het Internationaal Exlibriscentrum werd regelmatig aangevuld met lopende abonnementen.

- L'Ex-libris Français, een uitgave van de Franse exlibrisvereniging
- Exlibriswereld, een uitgave van de Nederlandse Vereniging voor Exlibris en andere Kleingrafiek
- Boekmerk, een uitgave van Graphia, de Belgische exlibrisvereniging
- Mitteilungen der Deutschen Exlibrisgesellschaft, een uitgave van de Duitse exlibrisvereniging
- Selc express, een uitgave van de Zwitserse exlibrisvereniging

Internationaal Exlibriscentrum: Biografische gegevens over grafische kunstenaars werd in 2019 verder bijgehouden met recente gegevens uit publicaties over het ex libris en de grafiek.

3.1.3. Museumpublicaties

3.1.3.1. Bronnenpakket 'Weerbaar Waasland' "Over Leven en overleven tijdens de Grote Oorlog"

Boek bij de reizende tentoonstelling – film Frontleven WO I in 3D (28-10-2018 > 03-02-2019 - SteM Zwijgershoek): transcriptie scenario film en 4 audiofragmenten brieven van het front

Concept: Erfgoedcel Waasland

Teksten: Erfgoedcel Waasland en Ward Bohé

I.s.m. Erfgoedcel Waasland, Bibliotheca Wasiana, m.m.v. de Vlaamse overheid

A4-formaat, 56 blz

Slotevenement in SteM: 3 februari 2019

Prijs onbekend – gratis brochure voor scholen

3.1.3.2. Wandelgids “Viermaal groep Signaal”

VIERMAAL GROEP SIGNAAL
27-01 > 28-04-2019
TENTONSTELLING
Donderdag – vrijdag van 13.30 tot 17 uur
Zaterdag van 13 tot 17 uur
Zondag van 11 tot 17 uur
de Salons, Stationsstraat 85
Toegang 2 EUR, 1 EUR met korting
Gratis: kinderen tot en met 12 jaar,
houders museumkaart, MuseumPASS, lerarenkaart
Gratis toegang op zondag van 11 tot 13 uur

Voor de expo Viermaal Groep Signaal selecteerden wij telkens 10 werken van 4 kunstenaars (ere-bestuursleden van de kunstkring) uit het Waastand die een academische opleiding genoten hebben. De expo vindt plaats in 4 zalen op de gelijkvloerse verdieping.

1. Groot salon:

Roger Servotte

Biografie:

- geïnspireerd door kunstschilder Dis Van Raemdonck
- gebruikt met werve de oude techniek van tempera
- pointillistische stijl met afteerschepping van licht en schaduw
- iconografie: Landschappen en het voorbijgaan der seizoenen in zijn geboorteplaats Steendorp aan de Schelde
-

Lijst van tentoongestelde werken:

- Devedam Steendorp
- Kijkveldiet Steendorp
- Kijkveldiet Steendorp
- Kijkveldiet Steendorp
- Kijkveldiet Steendorp
- Kijk Steendorp
- Kijk Steendorp
- Durne Tielode
- Durne Tielode

2. Galerij:

André Roelant

Biografie:

- ere-docent Stedelijke Academie Schone Kunsten Sint-Niklaas
- lid Koninklijke Wase Kunstkring
- lidmaat van de Provinciale Prijs Schilderkunst van de provincie Oost-Vlaanderen
- tekenaar, graficus, kunstschilder
- werken in bezit van de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten Brussel, de Koninklijke Bibliotheek, het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen en het stadbestuur Sint-Niklaas

VIERMAAL GROEP SIGNAAL – 27-01 > 28-04-2018 – DE SALONS – SINT-NIKLAAS

27-01 > 28-04- 2019 in De Salons
Inventaris bij de tentoongestelde werken
Tekst: Ward Bohé
Fotomateriaal: SteM
A4-formaat, 2 blz
gratis

3.1.3.3. Brochure “O wonder, illustraties en grafiek – bevreemding en verwondering”

14-04 > 23-06-2019 (als bijkomende tento bij Grafiekbienale 2019)

SteM Sint-Niklaas – Jaarverslag 2019

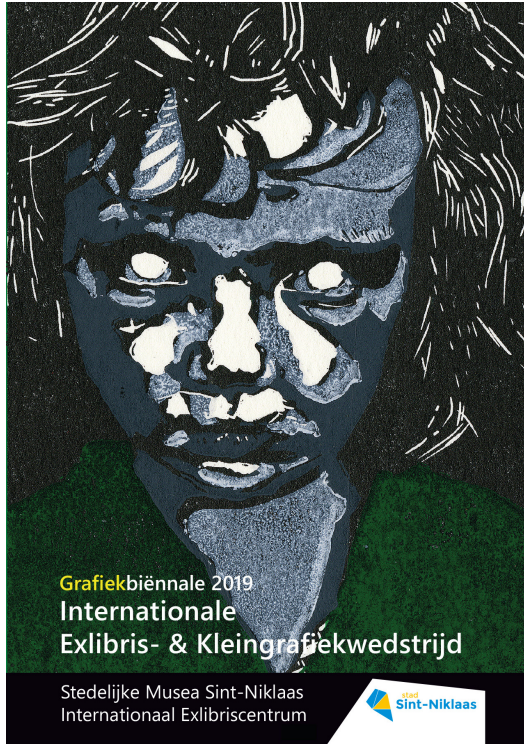
Artistieke beschouwing van de externe curator bij de tentoongestelde werken.

Tekst: Tim Polfliet

Foto's: Tim Polfliet en Christian Seghers

A4-formaat , 14 blz + klein boekje 'Klein Wonder', aangeniet: A6dubbel/Am.-formaat, 8 blz
8 EUR

3.1.3.4. Catalogus bij de tentoonstelling Internationale exlibris- & kleingrafiekwedstrijd – SteM Zwijgershoek (14/04/2019 > 01/09/2019)

Inventaris van de tentoongestelde werken; lijst van deelnemende kunstenaars. Uitvoerig juryverslag en weergave van cijfermateriaal (wedstrijdtendensen, geografische overzichten deelname)

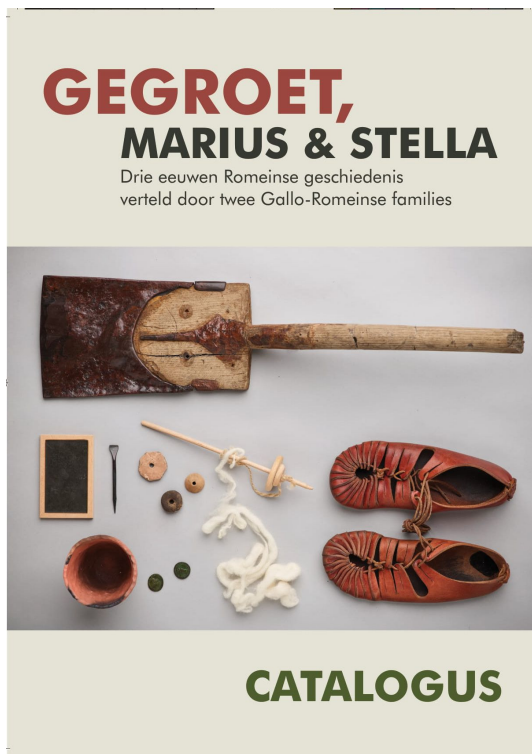
Tekst: Lu Boeykens

Scanning fotomateriaal en vormgeving : Lu Boekens en Christel Ysebaert

A6-formaat, 160 bl + cover

6 EUR

3.1.3.5. Catalogus “Gegroet, Marius en Stella. Drie eeuwen Romeinse geschiedenis verteld door twee Gallo-Romeinse families.”

Vertaling van geschiedkundige en archeologische aspecten van het Romeinse Rijk naar een schoolpubliek. Unieke koppeling aan een hedendaagse Europese context.

22-04-2019 > 12-05-2019 in PEZ

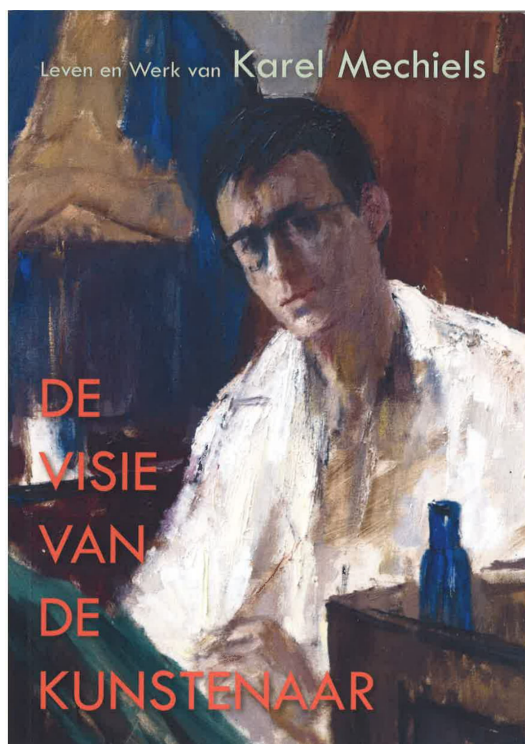
Tekst: Erfpunt en partners

Fotomateriaal: Erfpunt en partners

A4-formaat, 12 pagina's

Niet te koop –wande0lcatalogus

3.1.3.6. Brochure Leven en Werk van Karel Mechiels “De visie van de kunstenaar”

Overzicht van het oeuvre en een redactie die in handen was van familieleden van de overleden kunstenaar.

Expo 25-08 > 27-10-2019 De Salons

Vormgeving en teksten: Elia Vermander

Fotografie: Gerard Delvaux en Elia Vermander

A5-formaat, 28 blz

5 EUR

3.1.3.7 Catalogus bij de tentoonstelling Missie à la carte

Expo in het Mercatormuseum (21/09/2019 > 15/12/2019)

Samenwerking met wetenschappelijke instelling KADOC.

De tentoonstelling is gepuurd uit voorafgaand doctoraal onderzoek van Dr. Dirk Van Overmeire (Verbiestinstituut KULeuven)

Teksten: Dirk Van Overmeire – Greet Polfliet

Fotografie en vormgeving: Gerald Delvaux – Christel Ysebaert

A6 formaat, 96 blz

8 EUR

1.4. Presenteren en toeleiden

1.4.1. Algemene bezoekerscijfers SteM 2019

2019	de Salons	Mercatormuseum	SteM Zwijgershoek	Totaal
individuele bezoekers	7.829	2.645	7.585 (*)	18.059
groepen / scholen	1.828	1.207	5.465	8.500
Huis van de Sint	32.197			
Tussentotaal	9.657	3.852	13.050	26.559

(*) Bezoekers Piet Elshoutzaal (tentoonstellingszaal SteM voor museumprojecten en verhuur aan verenigingen) in 2019 voor het eerst meegenomen in het totaal. Het gaat over 2.014 bezoekers.

Ter vergelijking:

2018	de Salons	Mercatormuseum	SteM Zwijgershoek	Totaal
individuele bezoekers	4.610	1.753	4.241	10.604
groepen / scholen	1.718	1.656	5.123	8.497
tussentotaal	6.328	3.409	9.364	19.101
Huis van de Sint	33.483			
Totaal	6.328	3.409	9.364	19.101

2017: 21.533
2016: 26.258
2015: 20.170
2014: 16.879
2013: 17.958
2012: 18.382
2011: 22.643
2010: 21.912
2009: 21.548
2008: 18.703

Enkele krachtlijnen:

In 2019 bezochten 26.559 mensen de musea. Dit is een stijging van 39% tegenover 2018 (19.101 bezoekers). Dit cijfer ligt een stuk boven het gemiddelde 2009-2018 dat 21.684 bezoekers bedroeg. De mediaan op 10 jaar ligt op 20.170 bezoekers.

Vier factoren liggen aan de grondslag van deze stijging:

- Voor het eerst worden de bezoekers van de kleine tentoonstellingszaal van het museum (Piet Elshoutzaal) (2.014 bezoekers in 2019) opgenomen in het algemene bezoekerscijfer. Naast de eigen producties maken vooral derden (verenigingen, scholen) gebruik van de ruimte voor tentoonstellingen. In de doelstellingen van het beleidsplan wordt het SteM als 'host' voor verenigingen naar voren geschoven.
- Sinds 1 februari 2019 zijn de musea aangesloten bij de MuseumPASS wat resulteerde in een groot aantal individuele bezoekers dat zich met deze pas aanbood: totaal 1.159 bezoekers (4,36% van het totaal) onderverdeeld in: Mercatormuseum: 523, SteM: 406 en Salons: 230
- Sterke tijdelijke tentoonstellingen en die het bezoekerscijfer aanzwengelen:
  - Frontleven WO I in 3D (SteM): 1.664 bezoekers vanaf 1 januari waarvan 530 op de finissage 3 februari (totaal 3.628 bezoekers 2018-2019)
  - Viermaal Groep Signaal (Salons): 2.844 bezoekers
  - Expo Grafiekbiënnale 2019: O Wonder klein wonder en wedstrijdresultaten (SteM): 2.355 bezoekers
  - Karel Mechiels, de visie van de kunstenaar (Salons): 3.100 bezoekers
  - Missie à la carte (Mercatormuseum): 1.578 bezoekersTotaal: 11.541 bezoekers
- Een zeer succesvolle Open Monumentendag gecombineerd met Terrazza: 1.157 bezoekers

Individueel bezoek aan tentoonstellingen, dagactiviteiten en (in mindere mate) de vaste collectie maakt 68% van het totale bezoekersaantal uit (tegenover 55% in 2018). Het absolute aantal bezoekers in groeps- en schoolverband blijft gelijk op +- 8.500; hun relatief aandeel daalt naar 32%. In de Salons noteerden wij een stijging van 52 % tegenover 2018 (9.657 bezoekers tegenover 6.328). De stijging is het gevolg van individueel bezoek aan tentoonstellingen en eendagsactiviteiten. Het Mercatormuseum stijgt met 13% tegenover 2018 (3.852 bezoekers tegenover 3.409). Het scholen- en groepsbezoek zit er in dalende lijn. Tentoonstellingen als Missie à la carte houden er het bezoekersaantal op peil. Het SteM klokte af op 13.050 bezoekers: een stijging van 3.686 bezoekers tegenover 2018 = +39%. Hier noteren wij ook een lichte stijging van het groeps- en scholenbezoek.

1.4.2. Publieksgerichte activiteiten 2019

Datum	Wat	Waar	Aantal personen
27-01-2019	Opening tentoonstelling Het Signaal	de Salons	100
03-02-2019	Slotevent Frontleven WO I in 3D	SteM	530
24-02-2019	Rondleiding in Expo 'Viermaal Het Signaal'	de Salons	21
04/03/2019 > 08/03/2019	Krokusateliers	SteM	79
26-03-2019	Mercatorlezing 'Cartografie en macht in de 16de eeuw'	Mercatormuseum	39
31-03-2019	Museumrondleiding 'Typisch Woas op ze Sinneklouses'	SteM	24
02-04-2019	Mercatorlezing 'Missionarissen als cartografen'	Mercatormuseum	44
14-04-2019	Opening TT Internationale exlibris- & kleingrafiekwedstrijd / O wonder klein wonder	SteM	434
23-04-2019	Mercatorlezing Stijn Meuris	SteM (Museumtheater)	112
28-04-2019	Erfgoeddag	SteM	246
03/05/2019 > 05/05/2019	Salons in Jonge Handen - Portus Berkenboom	de Salons	224
04-05-2019	Drukdrukruk - Oh wonder klein wonder - dropin dropout workshop	SteM	59
05-05-2019	Drukdrukruk - Oh wonder klein wonder - dropin dropout workshop	SteM	58
10/05/2019 > 12/05/2019	Salons in Jonge Handen - Forum Da Vinci	de Salons	153
12-05-2019	Museumrondleiding 'Gegroet, Marius en Stella'	SteM	5
17/05/2019 > 19/05/2019	Salons in Jonge Handen - SASK	de Salons	298
16-06-2019	Rondleiding in expo 'De beste grafiek wereldwijd'	SteM	18
30-06-2019	Terrasjesdag Rechts-averechts en Typisch Waas	SteM	119
30-06-2019	Terrasjesdag	Mercatormuseum	194
30-06-2019	Terrasjesdag	de Salons	194
25-08-2019	Opening TT Karel Mechiels 'De visie van de kunstenaar'	de Salons	250
07-09-2019 > 08/09/2019	Terrazza + Open Monumenten Dag	de Salons	1157
21-09-2019	Opening TT Missie à la carte	Mercatormuseum	90
29-09-2019	Aperitieflezing 'Aan de voet van het beeld'	SteM	30
13-10-2019	aperitieflezing 'Evenepoel'	de Salons	130
24-10-2019	Personeelsrondleiding TT Karel Mechiels	de Salons	6
26-10-2019	Opening TT Gepantserde vleugels	SteM	130
27-10-2019	Aperitiefconcert / finissage TT Karel Mechiels	de Salons	137
27-10-2019	Museumrondleiding TT Karel Mechiels	de Salons	40
12-11-2019	Filmvoorstelling 'des hommes et des dieux'	Mercatormuseum	10
16-11-2019	Boeiende missieverhalen	Mercatormuseum	15
17-11-2019	Museumrondleiding 'Missie à la carte'	Mercatormuseum	25
24-11-2019	Dag van de Wetenschap	SteM	50
01-12-2019	Aperitieflezing archeologie en organische chemie	SteM	54
15-12-2019	Buren op bezoek	SteM	26
15-01-2019>15-12-2019	Bezoekers Piet Elshoutzaal (verhuringen, evenementen...)	SteM	2014
28/10/2018 > 03/02/2019	TT Frontleven WO I in 3D TOTAAL (3628) - vanaf 01/01/2019	SteM TTZ	1664
27/01/2019 > 28/04/2019	TT Viermaal groep signaal	de Salons	2844
31/01/2019 > 24/03/2019	TT Mousganistan (CC)	SteM TTZ	3873
14/04/2019 > 23/06/2019	TT O wonder klein wonder (CC)	SteM TTZ	2355
14/04/2019 > 01/09/2019	TT Internationale exlibris- & kleingrafiekwedstrijd	Gerard Gaudaenzaal	2484
22/04/2019 > 12/05/2019	TT Gegroet Marius en Stella	PEZ	80
03-05-2019>19-05-2019	TT Salons in jonge handen	de Salons	675
25/08/2019 > 27/10/2019	TT Karel Mechiels 'De visie van de kunstenaar'	de Salons	3100
21/09/2019 > 15/12/2019	TT Missie à la carte	Mercatormuseum	1578
21/09/2019 > 06/10/2019	TT Huid (CC)	SteM TTZ	749
26/10/2019 > 17/11/2019	TT Gepantserde Vleugels	SteM TTZ	1014
24/11/2019 > 15/12/2019	TT Lucasgezellen	SteM TTZ	536
Totaal expo excl Huis van de Sint en TT CC			17808
	Eendagsactiviteiten voor individuele bezoekers	Totaal	gemiddeld/activiteit
	Evenementen #13	3682	283
	Lezingen #6	409	68
	Museumrondleidingen #7	139	20
	Workshops #3	196	65
	Totaal #29	4426	153

Hier noteren wij dat het bezoekersaantal van gemiddeld 283 bezoekers op evenementen (openingen van tentoonstellingen, nationaal georganiseerde evenementen) qua belangstelling 18% hoger ligt dan in 2018. Het slotevenement Frontleven Wereldoorlog I in 3D was met 530 deelnemers een onverwachte topper. Het festival Terrazza in het kader van de Vredefeesten bevestigt met 1.157 bezoekers gespreid over 2 dagen.

Het aantal deelnemers aan lezingen, blijft in stijgende lijn met een gemiddelde van 68 deelnemers per lezing: dat zijn er 40% meer dan in 2018. Toppers waren de lezing met Stijn Meuris (tweede deel van zijn performance): 112 belangstellenden en de lezing door conservator Ward Bohé over Henri Evenepoel (130 deelnemers).

Open rondleidingen met gids worden qua bezoekersaantal afgetopt op 20. De 3 workshops brachten samen 196 creatievelingen naar de musea.

1.4.3. Activiteiten voor individuele bezoekers 2019

1.4.3.1. Tentoonstellingen 2019: eigen producties en co-producties

28/10/2018 > 03/02/2019	TT Frontleven WO I in 3D TOTAAL - vanaf 01/01/2019 – SteM Zwijgershoek
27/01/2019 > 28/04/2019	TT Viermaal groep signaal - Salons
14/04/2019 > 23/06/2019	TT O wonder klein wonder – SteM Zwijgershoek
14/04/2019 > 01/09/2019	TT Internationale exlibris- & kleingrafiekwedstrijd – SteM Zwijgershoek
22/04/2019 > 12/05/2019	TT Gegroet Marius en Stella – SteM Zwijgershoek
25/08/2019 > 27/10/2019	TT Karel Mechiels 'De visie van de kunstenaar' - Salons
21/09/2019 > 15/12/2019	TT Missie à la carte – Mercatormuseum

Overzicht bezoekerijfers cfr infra

1.1.3.2. Activiteiten voor individuele bezoekers – 2019: evenementen, lezingen, workshops, rondleidingen

Slotevent Frontleven Wereldoorlog I in 3D

- Laatste filmvertoningen 'Frontleven Wereldoorlog I in 3D'
- Lezing Peter Serrien 'Het elfde uur'
- 'Last post' elk uur live door muzikanten van d' Academie Podium
- Re-enactment met leden levende geschiedenis Fort Lievele
- Presentatie Kanon Krupp (WO I) in bruikleen van Gunfire Museum Brasschaat
- Wortelsoep bedeling op rantsoenbon
- Expo modelbouwclub Willebroek 'diorama's WO I'
- Expo MIL Genie Burcht 'genie tijdens WO I'

Op de laatste dag van de tentoonstelling 'Frontleven in 3D' genoten maar liefst 530 bezoekers van een zeer gevarieerd en origineel programma.

Krokusateliers i.s.m. Erfpunt

Workshop voor gezinnen 'De troubadour- muziek en archeologie'

Tijdens de krokusvakantie knutselden een 80-tal bezoekers, klein en groot, fijn samen. Kinderen gingen naar huis met zelfgemaakte fluitjes, trommeltjes en rommelpotten.

Mercatorlezingen i.s.m. K.O.K.W.

- 'Cartografie en macht in de 16de eeuw' met Colin Dupont
- 'De missionaris als cartograaf' met Dirk Van Overmeire
- 'Wanneer is dat hier gedaan?' met Stijn Meuris

De mercatorlezingen zijn een traditie in de musea van Sint-Niklaas. In totaal kwamen 195 deelnemers naar de lezingen. Het optreden van Stijn Meuris kon rekenen op 112 geboeide enthousiaste luisteraars.

Erfgoeddag i.s.m. Erfpunt en Erfgoedcel Waasland

'Ambacht en vakmanschap'

- Foodarcheoloog Jeroen Van Vaerenbergh en de Romeinse keuken
- Rondleidingen in de tentoonstelling 'Marius en Stella'
- Demonstratie Romeinse ambachtsmarkt met leden van het levende geschiedenis-ensemble Legio XI

Ondanks het druilerige weer namen 246 bezoekers de moeite om op Erfgoeddag binnen te springen in SteM. Heel wat van hen waren zeer geïnteresseerd en geboeid door de vele demonstraties van de leden van re-enactment groep Legio XI.

Grafiekweekend 'drukdrukdruk' i.s.m. Jeugdhuis Den Eglantier en Kunst Werkt!

Gedurende twee middagen tijdens het grafiekweekend 'drukdrukdruk' werden fijne workshops zeefdrukken en monoprinten voor gezinnen georganiseerd. Heel wat jong volk, zowat 117 deelnemers, verlieten de site met zelfbedrukte totebags, T-shirts en affiches.

Terrazza i.s.m. Cultuurcentrum en d'Academie Podium

Klassieke matinee tijdens stadsfestival Villa Pace

Optreden van Musica Mundi's Young Talent

Terrazza 2019 was een zeer succesvolle editie met op zaterdag 300 bezoekers en op zondag 800 bezoekers in de Salons. Door het mindere weer gingen alle optredens van Musica Mundi door in de galerij van de Salons. Concertgangers waren verbluft over zoveel jong talent.

Open Monumentendag i.s.m. OCV

Huis Meert als Kommandatur tijdens WO II

Een tweetal rondleidingen in de Salons werden aangeboden n.a.v. de 75ste verjaardag van de bevrijding van Sint-Niklaas. Greet Polfliet, wetenschappelijke medewerkster van de musea van Sint-Niklaas, bracht het verhaal van de Duitse bezetters tijdens WO II en sporen van hun intrek in het huis van textielabrikant Edmond Meert.

'Boeiende Missieverhalen'

- Panelgesprek met journalist Peter Verlinden als moderator, 1 zuster en 2 paters
- Rondleidingen in de tentoonstelling 'Missie à la carte'
- Proeverij 3 uitzonderlijke trappistenbieren

Een vijftigtal deelnemers luisterde geboeid van het begin tot het einde naar de wedervaren van 2 paters en 1 zuster in Congo. Het gesprek werd op indringende wijze gemodereerd door journalist Peter Verlinden. Een interessante rondleiding en een originele proeverij maakten van deze avond een zeer fijne ervaring.

Dag van de Wetenschap i.s.m. Erfpunt en K.O.K.W.

'3D en erfgoed, a match made in heaven'

- Firma G-win demonstreert scannen, modeleren en printen in 3D
- Demonstratie artefacten monteren op de traditionele manier
- Demonstratie artefacten monteren met 3D-technieken

Het voorwerp van deze activiteit waren twee barokke engelenbeelden die voor restauratie werden weggenomen van hun originele plaats in een nis aan de achtergevel van de Sint-Nikolaaskerk.

Demonstraties met 3D technieken door de firma G-Win en archeologen van Erfpunt tonen mooi aan dat moderne technieken niet meer weg te denken zijn bij het behoud van artefacten . Een honderdtal bezoekers keken toe hoe scans van beeldjes werden geprint. Printjes van het engeltje Michaël werden op een originele manier verloot.

Internationale dag van de mensen met een beperking i.s.m. Zorgpunt Waasland

Thema 'Eenzaamheid'

Op de koffie in SteM - Rondleiding voor serviceflatbewoners De Goudbloem

Een 28 tal bewoners van het nabijgelegen serviceflatcomplex 'De Goudbloem' werd uitgenodigd om eens binnen te springen in de musea van Sint-Niklaas. Na een geanimeerde rondleiding in de vaste collectie werd taart en koffie aangeboden door de museumspansors. De bewoners waren verrast van de uitnodiging en genoten volop van deze activiteit.

Buren op Bezoek IV

Rondleiding 'Breien en klappen' – Buren op bezoek in het breimuseum

Reeds voor de vierde keer kwamen ongeveer een dertigtal buurtbewoners op bezoek. Deze keer nam Walter Vermeulen, collectiebeheerder van de afdeling brei, de buren mee in de vaste collectie voor een fel gesmaakte rondleiding. Koffie en taart mocht niet ontbreken.

Museumrondleidingen

- Rondleiding Typisch Woas – 'op ze sinnekloases' in de vaste collectie van SteM
- Rondleiding in de tentoonstelling 'Marius en Stella'
- Rondleiding in de tentoonstelling 'de beste grafiek wereldwijd'
- Rondleiding in de tentoonstelling 'Karel Mechiels' met dochter Frederika Mechiels
- Rondleiding in de tentoonstelling 'Missie à la carte' met curator Dirk Van Overmeire

De museumrondleidingen kunnen niet ontbreken in de programmatie van de musea van Sint-Niklaas. Een rondleiding voor een 25-tal deelnemers, met achteraf een gezellig moment om bij koffie en gebak even bij te babbelen, blijven geïnteresseerden nog steeds aansporen om deel te nemen.

Aperitieflezingen

- 'Aan de voet van het beeld - Lucas Faydherbe' met dr. Emile Van Binnebeke in het kader van het landelijke project Vlaamse Meesters in situ i.s.m. dienst Toerisme
- 'Een schilder in Parijs, Henri Evenepoel' met conservator Ward Bohé
- 'Archeologie en organische chemie: moleculaire overblijfselen ontrafelen het verleden' met Thomas van de Velde en Ewoud de Schepper UGent

Deze aperitieflezingen konden in totaal rekenen op 214 enthousiaste deelnemers. Een interessante lezing gelinkt aan één van de collecties, met achteraf een aperitief aangeboden door één van de museumssponsors, doet bezoekers overtuigen om op zondagochtend langs te komen.

1.4.4. SteM, host voor verenigingen en stadsdiensten 2019

In totaal 42 events van derden (andere stadsdiensten, verenigingen, onderwijsinstellingen, bedrijven, enz) vonden plaats binnen de museummuren. Telkens werden de nodige afspraken over zaalhuur, gebruik multimedia, catering etc afgesproken en in een contract gegoten. Het aantal events groeit jaar na jaar.

Datum	Event
18/01	Pasar nieuwjaarsreceptie en voorstelling jaarprogramma
21/01	Info-avond Het Veer lezing met Manu Keirse
25/01	Nieuwjaarswensen en lezing Anfitheatro
06/02	Regionale Erfgoedontmoeting '75 jaar bevrijding' Erfgoedcel Waasland'
10/02	DF jongeren journalistenwedstrijd prijsuitreiking
15/02	Algemene vergadering St.Gregoriusgilde koor
17/02	Passages concert in het museum CC en d'Academie podium
19/02	Overleg Buitenschoolse Opvang
21/02	Netwerkevent Business netwerk Waasland
26/02	Lezing VZW Zitdazo
27/02	Algemene Vergadering Buitensportdienst
15/03	Pianofest ism CC
31/03	Concert harpiste Annelies Boodts
04/04	VDAB jobbeurs i.s.m. Centrummanagement
27/04	Folkfestival 't Ey
06/05	Voorleestour Bieb
11/05	Boekvoorstelling Sofie De Moor ism Bib
17/05	Colloquium 'Wase dialecten' i.s.m. Erfgoedcel Waasland
22/05	Muziekavond en scholenvoorstelling scholen Da Vinci
29/05	Special Arts Festival
29/05	Concert Inneke Van de Velde
01/06	Concert accordeon Suzan Peeters
22/06	Flanders Boys Choir uitreiking diploma's
28/06	Lerend netwerk Participeren i.s.m. Dienst Diversiteit, Samenleving en Preventie
30/06	Terrasjesdagen i.s.m. dienst Toerisme
04/07	Uitreiking Leeuwenpenning DF
03/08	Ontvangst en rondleiding Land van Waas-Dendermonde II Orde van de Prince
24/08	'Goede morgen zonder zorgen' event i.s.m. Centrummanagement en Middenstand
10/09	DF Leesclub 'Henri Evenepoel'
12/09	Concert i.s.m. Markant
16/09	Lezing i.s.m. Nevada – mensen met blaaskanker
12/10	Opening tento Fotogroep Cycloop
26/10	Vernissage tento 'Gepantserde vleugels' i.s.m. Stadsarchief
27/10	Opening tento Fotogroep Waasland
02/11	Lezing 'Generaal Maczek' i.s.m. KOKW
20/11	Infoavond Artemis-Markant
30/11	Colloquium ANV
03/12	Studiedag gezonde voeding voor leerkrachten CM
03/12	Rondleiding en vergadering algemene adviesraad KADOC
06/12	Opening Tento Fotoclub Close-up
14/12	Voorstelling CD pianomuziek Bart Verstraeten

1.4.5. Tentoonstellingen

1.4.5.1. 27/01/2019 > 28/04/2019 TT Viermaal groep signaal – Salons

Voor de expo Viermaal Het Signaal selecteerden wij telkens tien werken van vier kunstenaars uit het Waasland die een academische opleiding genoten hebben. André Roelant, geen onbekende in de Salons, bewijst met schilderijen op groot formaat dat hij een uitzonderlijk portrettist is. Het werk van de onlangs overleden Willy Verdickt is een ode aan het impressionisme. Met diverse technieken zoals olieverf, acryl en pastel brengt hij de natuur van de Wase Scheldepolders tot leven. Roger Servotte grijpt terug naar de oude techniek van temperaverf waarmee hij met veel liefde en geduld, in pointillistische stijl, zijn geboorteplaats Steendorp en het omliggende landschap in beeld brengt. Tenslotte legt Emiel Foubert, vanuit het oogpunt van een architect, al decennialang zijn reisverhalen vast als beklijvende aquarellen op een minimalistisch formaat.

1.4.5.2. 14/04/2019 > 23/06/2019 TT O wonder klein wonder – SteM Zwijgershoek

Een tentoonstelling voor kinderen en iedereen die ooit kind is geweest.

Met werk van illustratoren, filmmakers en kunstenaars.

Een houten plaat, een kartonnen sjabloon, de inkt, de drukpers, de eerste afdruk. De verwondering is van het gezicht te lezen als een kind voor het eerst een prent afdrukt. De tentoonstelling toont hoe

SteM Sint-Niklaas – Jaarverslag 2019

grafiek de weg naar de (kinderboek)illustratie vindt. Soms heel aanwezig als enige techniek, soms geruisloos en verborgen tussen andere technieken.

Traditionele druktechnieken komen aan bod (ets, houtsnede, lino en monotype) maar er is ook ruimte voor digitale technieken, letterpress en zeefdruk.

De tentoonstelling belicht naast het technische luik van de grafiek ook illustraties, objecten en films die baden in een sfeer van bevreemding en verwondering. Het zijn kleine wonderen die ontstaan uit fragiele materialen of een intieme kwetsbaarheid tonen. Ze zetten aan tot verbeelding of nodigen uit om op ontdekking te gaan en er een heel eigen wereld bij te bedenken.

Met werk van:

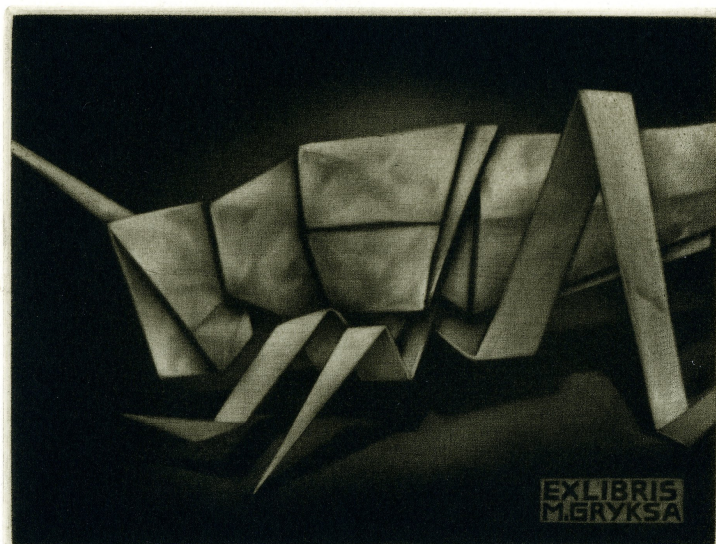
Isabelle Vandenabeele, Fatinha Ramos, Kaatje Vermeire, Marc & Emma, Vanessa Verstappen, Geert Vervaeke, Jacques & Lise, Sassafra De Bruyn, Klaas Verplancke, Tim Van den Abeele, Alain Verster, Sabien Clement, Karolien Raeymaekers, Saar De Buysere, Heike Sofia Villavicencio Rammeloo, Postkantoor 00/00/00, Tom Liekens, Maaïke Huys, Luk Duflou, Julie Vangeel, Gudrun Makelberge, Silke Groffy, Jan De Kinder, Isidro Ferrer (Spa) en Icinori (Fra).

Wunderkammer

'O wonder, klein wonder' toont niet alleen het eindresultaat in de originele illustratie en de reproductie in het boek, maar ook de weg daarnaartoe: de inspiratie, de schets en de materie (zoals het houten blok waaruit de houtsnede wordt gesneden). De Wunderkammer met verzamelde rariteiten werpt een blik op wat de illustratoren omringt en begeistert en wat hen op weg zet in het creatieve proces.

In de tentoonstelling wordt een grafiekatelier ingericht. Vakmensen geven er heel toegankelijke workshops over grafische technieken. Illustratoren komen vertellen hoe zij hun techniek gebruiken om een illustratie te maken. De resultaten van het grafiekatelier krijgen een plaats in de tentoonstelling. Op uitnodiging van de Stedelijke Musea Sint-Niklaas, samen met het CC Sint-Niklaas, geeft illustrator en docent aan d' Academie beeld Tim Polfliet vorm en inhoud aan deze thematentoonstelling. Als curator nodigt hij andere illustratoren en beeldenmakers uit en bouwt een wonderlijk universum op in de expo 'O wonder, klein wonder.'

1.4.5.3. 14/04/2019 > 01/09/2019 TT Internationale exlibris- & kleingrafiekwedstrijd – SteM Zwijgershoek

x11/xxx

Hlinka 2018

De 22ste Internationale exlibris- en kleingrafiekwedstrijd Sint-Niklaas 2019 in cijfers

In het kader van de 22ste Internationale exlibris- en kleingrafiekwedstrijd Sint-Niklaas 2019 koos een vakkundige jury een mooie selectie uit de ingezonden werken. Het thema bleef vrij maar het

prijzenpakket legt een speciaal accent op het thema 'Kinderen en het kinderexlibris'. Maak kennis met de gevarieerde en rijke beeldtaal die kunstenaars overal ter wereld hanteren om hun ideeën, fantasieën en bekommernissen op een klein oppervlak uit te drukken. Ontdek de variatie aan stijlen en technieken over de grenzen heen. Nieuw voor deze editie is dat de exlibrisvereniging Graphia een prijs uitlooft voor het beste exlibris gemaakt door een kind of jongere. Ook deze creaties zijn te bewonderen in de wandelgangen van het museum.

Wedstrijdstatistiek

312 kunstenaars uit 40 landen hebben 760 kunstwerken ingezonden: een lichte aangroei van het deelnemersveld tegenover de vorige editie

42% van de deelnemers is afkomstig uit Centraal en Oost-Europa; 40% uit West, Noord en Zuid-Europa; 11% uit Azië en 5% uit Zuid-Amerika. Een status quo in vergelijking met de wedstrijd 2017

47% van de deelnemers is ouder dan 50 jaar; 23% is tussen 35 en 50 jaar; 30% is jonger dan 35 jaar. Het aantal jongere deelnemers neemt toe

43% van de ingezonden werken is een diepdruk; hoogdruk volgt op ruime afstand met 28%; 19% van de ingezonden werken kwam tot stand via digitale beeldverwerking; vlakdrukken en zeefdrukken en andere speciale technieken zijn goed voor respectievelijk 6% en 4%

50,50% van de inzendingen hoort tot de categorie vrije kleingrafiek; 49,50% zijn exlibrisen

150 werken werden door een zevenkoppige jury zorgvuldig geselecteerd voor de tentoonstelling

116 kunstwerken worden gereproduceerd in deze catalogus van 160 pagina's

45 jongeren onder de 15 jaar uit binnen- en buitenland namen deel aan de afzonderlijke jongerenwedstrijd: de jongste inzender is 8 (!) jaar; de oudste net 15 geworden. Zij zijn met 15 uit België, 13 uit Rusland, 10 uit Turkije en nog 7 uit andere Europese landen. Ze zonden overwegend hoogdrukken in: een hoofdtechniek die beter behapbaar is op jonge leeftijd.

Jury

Filip Baeyens, schepen van cultuur, voorzitter

Ward Bohé, conservator Stedelijke Musea

Els Baetens, collectieverantwoordelijke Stedelijke Musea

Lu Boeykens, verantwoordelijke Internationaal Exlibriscentrum

Marijke Meersman, illustrator

Jack van Peer, voorzitter Graphia

Karl Vissers, hoofdredacteur Graphia

Laureaten

Hlinka, Miroslav, °1980, Tsjechië

Exlibris M. Gryksa, mezzotint:

Prijs stad Sint-Niklaas voor het beste exlibris

Korwald, Henry, °1980, Duitsland

SteM Sint-Niklaas – Jaarverslag 2019

Illustratie Empty eyed girl, linoleumdruk, kleurendruk, (vier drukplaten):
Prijs van de stad Sint-Niklaas voor het thema Kinderen

Jaszewski, Jakub, °1986, Polen
illustratie Zrodlo, linoleumdruk:
Prijs stad Sint-Niklaas voor een hoogdruk

Kobayashi, Jinan, °1951, Japan
illustratie Time of silence – K, mezzotint:
Prijs stad Sint-Niklaas voor een diepdruk

Parisi, Rita, °1957, België
illustratie Sans titre, fotogravure, gomdruk:
Prijs van de stad Sint-Niklaas voor de beste uit de andere technieken. Vlakdruk

Lewicka, Kinga, °1995, Polen
illustratie Shy, linoleumdruk, kleurendruk:
Prijs Victor Stuyvaert

Delekta, Pawel, °1983, Polen
Exlibris Aleksander Pala, gemengde techniek, algrafie, aluminium litho:
Prijs Graphia

1.4.5.4. 22/04/2019 > 12/05/2019 TT Gegroet Marius en Stella – SteM Zwijgershoek

De expositie 'Gegroet, Marius en Stella' belicht aan de hand van archeologische vondsten de vele facetten van het dagelijkse leven aan de rand van het Romeinse imperium. Ontdek de degelijkheid van landelijke traditionele hoeves en het verfijnde leven in de villa rustica's. Krijg inzicht in de Romeinse arbeidsmarkt. Rouw mee om de doden en maak kennis met de goden. Proef mee van de antieke globalisering van weleer ... Deze expositie gunt je niet alleen een blik in het verleden, maar slaat ook een brug met het heden. Hoe verhouden Rome en Europa zich tot elkaar? Waar liggen hun wortels? Zijn er gelijkenissen of juiste grote verschillen in hun geschiedenis of organisatiestructuur te vinden?

“Mateloos de natuur bestuderen en tekenen, tekenen, tekenen naar de natuur.”

Naast zijn lange loopbaan als directeur van de Stedelijke Academie van Sint-Niklaas, was Karel Mechiels ook een gepassioneerde pleitbezorger en promotor van artistiek talent, curator van talloze tentoonstellingen en mee verantwoordelijk voor de bloei van het Sint-Niklase kunstleven in de tweede helft van de 20ste eeuw.

Maar op de eerste plaats bleef hij toch een kunstenaar in het diepst van zijn wezen. De centrale filosofie van zijn kunst stelt: Werken naar het leven. Door een rijke variatie van technieken, onderwerpen en doorgedreven métier slaagde Mechiels erin om zijn innerlijke wereld vast te leggen op doek.

Maak kennis met het oeuvre van deze veelzijdige kunstenaar in een tentoonstelling waar zijn leven, visie en veelzijdigheid grondig belicht worden.

De expo toonde een 70-tal werken van de meester.

De tentoonstelling 'Missie à la carte. Missionarissen en cartografie.' gaat door van 21-09 tot 15-12-2019 in het Mercatormuseum te Sint-Niklaas. Dit cartografiemuseum is een onderdeel van de Stedelijke Musea Sint-Niklaas die sinds 2009 beschikken over het kwaliteitslabel als erkende collectiebeherende organisatie met regionale indeling.

De expo 'Missie à la carte. Missionarissen en cartografie.' bewandelt een tot nog toe voor het publiek weinig bekend terrein en vertrekt van nieuw archiefonderzoek naar authentieke missionaire productie van kaarten.

Doelstellingen

De tentoonstelling moet helpen om de *belangrijkste doelstellingen, thema's en technieken van die grotendeels negentiende-eeuwse missionaire cartografie te begrijpen. Toonden de kaarten vooral aan dat missionarissen slechts een groter stuk van het terrein wilden verwerven om hun macht over wie er woonden te versterken? Of hadden missionaire kaarten ook oog voor de cultuur, het geloof of het leven van lokale mensen? Hoe amateuristisch of professioneel kwamen deze kaarten tot stand? De verhaallijn zal de bezoeker ook langs kaarten en documenten brengen die herinneren aan het levensverhaal van enkele Wase missionarissen (zoals Rafaël Verbrugge & Gustaaf Hulstaert). De expo is samengesteld vanuit het oogpunt van een evenwaardige deelname van missionaire groepen uit een breed spectrum van diocesane priesters, paters, broeders, zusters; actieven en contemplatieven (die missionair actief waren).*

Opbouw

De tentoonstelling wordt opgebouwd in chronologische volgorde vanaf de vroegste katholieke missie naar het H. Land en de Republiek der Verenigde Nederlanden, over de diocesane zending 1ste helft 19de eeuw, tot kort na Vaticanum II (1965). De periodisering van de tentoonstelling zal zo kwaliteitsverschuivingen in de missionaire cartografie aantonen. Ongeveer 50 kaarten vormen de kern van de tentoonstelling.

Curatoren van de tentoonstelling

Dr. Dirk Van Overmeire promoveerde in juli 2017 aan de KU Leuven met de doctoraatsverhandeling *A dilemma in modernity: a geography study of the mission or the colony? Missionary parentheses in geography's guide to a modern apostleship (1822-1919).*

Lic. Geschiedenis Greet Polfliet is als museumadviseur curator van diverse cartografische tentoonstellingen in het Mercatormuseum.

Bruikleengevers

Bibliotheca Wasiana, Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, missie- en congregatie-archieven; KADOC (projectpartner), KU Leuven; Universiteitsbibliotheek Gent, Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, Bibliothèque Nationale de France

Oorsprong van het cartografisch materiaal

Archief in het KADOC: CICM (Scheutisten), OFM (Minderbroeders-Franciscanen), OP (Dominicanen), CSSR (Redemptoristen), SJ (Jezuïeten), OFM Cap (Kapucijnen), Sociëteit van de Missionarissen van Afrika (Witte Paters)

Archief in de eigen provinciehuizen: MSC (Missionarissen van het Heilig Hart), FC (Broeders van Liefde), O. Praem (Norbertijnen), OSB (Benedictijnen), Zusters van Liefde van Jezus en Maria

1.4.6. Aanbod voor scholen en groepen

1.4.6.1. Overzicht educatief aanbod

Het bestaande (digitale) aanbod met de bijhorende werkbladen blijft in 2019 nog steeds het instrument om kinderen, jongeren en leerkrachten te bereiken.

De contacten met de scholen verlopen vlot: de jaarlijkse presentatiedag voor de Sint-Niklase scholen is de ontmoetingsplaats voor leerkrachten/directies en de educatieve medewerkers van de stad.

Ook het project 'Salons in jongen handen' was in 2019 aan zijn 5de editie toe, weerom met succes.

Tevens was opnieuw de school PORTUS berkenboom - modeafdeling terug van de partij. Deze samenwerking, waarbij laatstejaarsleerlingen hun eindwerken presenteren en waarbij tevens bij ons de jurering gebeurt, is ondertussen uitgegroeid tot een vaste jaarlijkse waarde in het museum dat veel bezoekers lokt.

Ook de Sintateliers waren weer een vaste waarde in 2019. Deze werden in 2018 in een nieuw jasje gestoken door ze te integreren (via knutseleilandjes) in de vaste collectie van het SteM. Het hoofdthema was de 'muntschat' (uit onze vaste collectie).

Zo konden de kinderen, jong en oud, en de leerkrachten ons museum al spelend en knutselend leren ontdekken.

Gezien de positieve evaluatie in 2018 hebben we dit, mits kleine aanpassingen, bestendigd in 2019. Weerom zeer tevreden leerkrachten en kinderen!

In ons vast educatieve aanbod (schooljaar 2017-2018) werden volgende activiteiten/workshops verder verfijnd:

- "Er was eens...", i.s.m. Erfpunt: een museumles + workshop omtrent mysterieuze verhalen en mythes voor het basisonderwijs.
- "Legendarisch", i.s.m. Erfpunt: een museumles over mythes en sagen voor het secundair onderwijs.

Voor het schooljaar 2018-2019 werd volgende rondleiding/workshop gerealiseerd:

- "De droomwereld van Kaatje": rondleiding en workshop in de Salons.

Eind 2019 werden de voorbereidingen getroffen i.s.m. Erfpunt rond 2 nieuwe rondleidingen:

- "Gegroet, Marius en Stella – Rome versus Europa" (gecombineerd met een spel in het Mercatormuseum) – aanbod vanaf 01/01/2020.
- "Gegroet, Marius en Stella – aan de slag" – aanbod vanaf 01/03/2020.

1.4.6.2. Rondleidingen 2019 naar onderwerp

Rondleidingen scholen en groepen 2019		
Naam	school	groep
Archeologie-atelier	24	0
Atelier op maat	6	0
Barbaarse broek	3	0
De kijkkast	6	0
De Salons, een kleine parel	0	2
De vier seizoenen	1	0
De wereld in kaart	4	0
De wereld van Kaatje	1	0
De wereld van Mercator	3	31
Er was eens	13	0
Frontleven WO I in 3D	0	5
Gepantserde Vleugels	1	1
GIS	1	0
Goedgemutst	16	2
Google Earth	3	0
Kinderen aan het werk	2	0
Kunstenaarsatelier	37	0
Linosnede	17	0
Mercator & de ontdekkingsreizen	17	0
Missie à la carte	0	1
Munten schrijven geschiedenis	1	0
Museum achter de schermen	1	2
Museum in schuifjes	1	0
One-two-tea	0	2
Over schapjes en bolletjes wol	1	0
Paleolab	19	0
Plastiekgravure	14	0
Rechts-averechts	1	7
Santé-beauté	27	4
Schelpjes, botjes en fossielen	7	0
Sinterklaasworkshop	54	0
Spiegeltje, spiegeltje	9	0
Terugblik (rondleiding dementie)	0	8
Typisch Waas	1	7
Verlichtingsles	16	0
	307	72
		379

Ter vergelijking 2018:

Scholen: 313 klassen;

Verenigingen: 68 groepen

Totaal 381 rondleidingen

Ter vergelijking 2017:

Scholen: 290 klassen;

Verenigingen: 137 groepen

StEM Sint-Niklaas – Jaarverslag 2019

Totaal 427 rondleidingen

Ter vergelijking 2016:

Scholen: 241 klassen;

Verenigingen: 89 groepen

Totaal 330 rondleidingen

Ter vergelijking 2015:

Scholen: 275 klassen;

Verenigingen: 97 groepen

Totaal 372 rondleidingen

Ter vergelijking 2014:

Scholen: 187 klassen;

Verenigingen: 58 groepen

Totaal 245 rondleidingen

Top 5 2019:

1. Sinterklaasworkshops: 54
2. Kunstenaarsatelier: 37
3. De wereld van Mercator: 31
4. Santé Beauté: 27
5. Gedeelde plaats voor Archeologie-atelier: 24

1.4.6.3. Aantal gidsbeurten per maand 2019

Aanbod scholen en

groepen 2019

gidsbeurten per

maand

Januari	45
Februari	49
Maart	42
April	23
Mei	54
Juni	23
Juli	2
Augustus	3
September	17
Oktober	38
November	61
December	22
TOTAAL	379

2. Infrastructuur

Na de laatste afwerkingen werd de buitenrestauratie van het Huis Janssens definitief opgeleverd. De meerjarenplanning 2020-2025 werd door het stadsbestuur opgesteld na het goedkeuren en indienen van het museumbeleidsplan 2019-2023. Het bestuur zet in op het te restaureren Huis Janssens. In de loop van 2019 werd het lastenboek inclusief technisch dossier opgesteld. Wat betreft deze laatste aspecten doken onverwachts een aantal problemen op. Pas in maart 2020 wordt het aanbestedingsdossier voor de binnenrestauratie aan de gemeenteraad ter goedkeuring voorgelegd. Een groot aantal items (camerabewaking verlichting, verlichting in beschermde vitrines) worden meegenomen in het aanbestedingsdossier. Zo verzwaren ze de budgetten van het museum niet. De budgetten voor museale inrichting (resp. 40.000 en 70.000 EUR) worden in de boekjaren 2022 en 2023 voorzien.

Door de vertraging van de bouwkundige werkzaamheden werd in 2019 slechts tweemaal overlegd met de partner Oudheidkundige Kring. Het ging vooral over bestemming en gebruik van lokalen; in mindere mate over inhoud en vorm van een nieuwe museale presentatie. Over de invulling van de grote lijnen 'burgerswoning 19e eeuw(GV)' en 'kunstenkamer –wonderkamer - rariteitenkabinet (1E verd)' is er wel een consensus. Het museale concept wordt in de tweede helft 2020 en in 2021 uitgewerkt.

In het Mercatormuseum werd met succes een ongedierteplaag in de vitrines van de schatkamer bestreden. De nodige bouwkundige maatregelen werden genomen om de kans op dergelijke voorvallen in de toekomst zo minimaal mogelijk te maken.

Het studie bureau Factor4 bereidde in het SteM de aanbesteding voor van een ESCO-dossier. In een dergelijke constructie gaat een 'Energy Service Company', een energiebedrijf dus, een aantal energieprojecten met resultaatsverbintenis in stadsgebouwen uitvoeren.

Het vastgoedbureau Value Partners maakte in de tweede jaarhelft een visienota op om de overname van de exploitatie van de Salons door een potentiële uitbater of investeerder in goede banen te leiden.

3. Management

3.1. Communicatie

Communicatieplan

In juni werd aan de museumcommissie een lijvig communicatieplan voor de musea voorgelegd. Volgende onderdelen werden er in uitgewerkt:

- Doelgroepenbepaling
- Bezoekersprofiel op basis van recurrent publieksonderzoek
- Communicatiemix print, digitaal
- Pers
- Persoonlijke communicatie
- budgetten

Upgrade van het merk

Het profiel van de museumsite wordt verscherpt door een upgrade van het merk 'Stedelijke

Musea Sint-Niklaas' en een aangepast marketing- en communicatieplan en –instrumenten.

Het college keurde op 8 juli 2019 de nieuwe naamgeving en logo van het museum goed:

- de naamswijziging 'Stedelijke Musea Sint-Niklaas' in 'SteM'
  - de namen voor de drie museumsites 'SteM Zwijgershoek', 'Mercatormuseum' en 'de Salons' blijven behouden
  - een nieuw logo:
- De huisstijl van de stad wordt verder gevolgd.

www.museasintniklaas.be

In het derde kwartaal 2019 werden ook de werkzaamheden voor de nieuwe website

www.museasintniklaas.be opgestart:

- een werkgroep met leden van de museumstaf, de dienst communicatie en de firma Chronos kwam op geregelde tijdstippen samen om het traject inhoudelijk en vormelijk in te vullen
- een boomstructuur werd bedacht, uitgewerkt, voorgelegd, aangepast en goedgekeurd
- de structuur van de site werd ontwikkeld: er kwamen schetsen en uitgewerkte lay outvoorstellen voor elk onderdeel van de site
- de structuur werd door een panel van 6 mensen getest
- in november 2019 kreeg de Museumcommissie een allereerste demo met schetsen en lay out
- in dezelfde maand ging het redactieteam van het museum aan de slag
- een professionele fotograaf kreeg opdracht tot het maken van 2 nieuwe fotoreeksen
- de website is live gegaan en werd voorgesteld aan het publiek op 12 maart 2020

3.2. Personeel

Binnen het personeelsbestand vielen geen grote verschuivingen waar te nemen in 2019.

De algemene collectiebeheerder nam ontslag en werd in haar functie (na een examenprocedure) opgevolgd door de depotmedewerker. Deze laatste functie is momenteel vacant. Er waren enkele verschuivingen binnen de onthaalploeg. De collectiebeheerder van het exlibriscentrum ging met pensioen in november 2019. Haar functie werd niet opnieuw ingevuld. Dit had als gevolg dat de actieve werking van het centrum werd stopgezet.

Er wordt structureel overleg gepleegd binnen de diverse teams. De staf vergadert tweewekelijks, de onthaalmedewerkers maandelijks, techniekers en onderhoudspersoneel één keer per kwartaal.

Het museum blijft verder inzetten op het inschakelen en begeleiden van vrijwilligers bij de werking in en rond de museumcollecties.

- • Infomoment op 7 mei 2019 bij Steunpunt 'Vrijwilligerswerk Brussel', organisatie door het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk bijgewoond door deskundige publiekswerking en collectiebeheerder brei-atelier (dat de meeste vrijwilligers verwelkomt)
  - o aanpassingen vrijwilligerswetgeving
  - o Vrijwilligersbeleid
  - o Gratis vrijwilligersverzekering
  - o Forfaitaire vergoeding voor kosten
- • Invullen enquête opgemaakt door Vormingplus Waas en Dender rond vrijwilligerswerk in de tien Wase gemeenten in het kader van het nieuwe IGS Cultuurregio Waasland. De resultaten kunnen gebruikt worden om vrijwilligerswerk bovenlokaal te promoten, te versterken (bijv. door opleidingen, afstemmingen) eventueel zelfs te ondersteunen.

- • Opvolgen nieuws i.v.m. vrijwilligerswerking via nieuwsbrieven van Vlaams steunpunt Vrijwilligerswerk, Socius en Vrijwilligerswerk.be
- • Opvragen en vergelijken beleidsplannen rond vrijwilligerswerking bij andere musea
- • Opmaak pagina 'vrijwilligers' voor nieuwe website musea Sint-Niklaas

Externe curatoren werden ingeschakeld voor de expo 'O Wonder, klein wonder' (Grafiekbiënnale 14-04>23-06-2019) en 'Missie à la carte' (21-09>15-12-2019). Aan deze curatoren werd uit het budgetartikel 'erelonen' een honorarium uitbetaald.

3.3. Algemeen beleid

Met de museumpartners werden goede relaties onderhouden.

Het SteM Sint-Niklaas werkt met de Erfgoedcel Waasland en Erfpunt aan een dynamisch samenwerkingsverband.

Er is tweemaal structureel overleg op de site met Erfpunt. De collectiebeheerder en conservator zijn lid van de stuurgroep van de Erfgoedcel Waasland die in de aanloop van de opmaak van een nieuw beleidsplan zeer frequent bijeengekomen is. Het samenwerkingsverband zelf moet nog vorm en inhoud krijgen. Dit is gepland in 2020-2021.

Het SteM Sint-Niklaas stuurt overleg en samenwerking aan binnen de transversale cel erfgoed van de stad.

De transversale werkgroep erfgoed kwam in 2019 twee keer samen. De vergadering werd bijgewoond door de museumadviseur. Met de andere erfgoedpartners werden collectieafspraken gemaakt. Bij aankoop of schenking van erfgoed door derden blijken de afspraken tussen de stedelijke instellingen te werken. Op de stadsbrede erfgoedprojecten Erfgoeddag en Open Monumentendag werd intensief met de andere culturele instellingen van de stad samengewerkt.

Het SteM versterkt de banden met alle professionele en niet-professionele erfgoedspelers in het Waasland.

In 2019 is er overleg geweest tussen stadsdiensten, stadsbestuur en de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas over de actualisering van de bestaande overeenkomsten. Deze besprekingen zijn lopende en kaderen ook in de invulling van het Huis Janssens. Daarnaast werden de Mercatorlezingen gezamenlijk georganiseerd en werden de nodige afspraken over collectiezorg en -beheer met de Kring gemaakt. Met de andere erfgoedspelers in de regio waren er ad hoc contacten; structureel overleg was er binnen de Erfgoedcel Waasland.

In 2019 vergaderde het adviserend orgaan, de museumcommissie driemaal:

- • 09-05-2019: nieuwe samenstelling commissie, toelichting bij beleidsprogramma 2019-2024 van de stad, collectiebeleid
- • 27-06-2019: keuze nieuw logo, nieuw publieksonderzoek, communicatieplan, collectiebeleid, najaarsprogramma 2019
- • 07-11-2019: demo nieuwe website, analyse gebruik Museumpass 2019, tentoonstellingsplan 2020, collectiebeleid

De verslagen worden als advies aan het college van burgemeester en schepenen bezorgd.

Structureel overleg met de diensthoofden cultuur blijft er elke eerste maandagvoormiddag van de maand. Deze informatie stroomt door naar het veertiendaags stafoverleg en tweemaandelijks overleg met de onthaalmedewerkers van de musea.

Op een clusteroverleg dat elke week op dinsdagmiddag plaatsvindt, worden de collegebeslissingen en nieuwe richtlijnen voor de werking aan de diensthoofden cultuur en vrije tijd meegedeeld.

3.4. Financiering en investeringen

Een lange termijn financiële planning werd in juni 2019 goedgekeurd door de gemeenteraad.

De budgetten voor exploitatie en investeringen liggen vast tot 2025.

Er is een lichte verhoging van de exploitatiemiddelen. De terugkerende jaarlijkse investeringen zijn gedaald van 45.000 EUR tot 35.000 EUR. Positief is dat er hierbij wel een opdeling gekomen is tussen investeringen in uitrusting en aankoop en restauratie van kunstwerken.

De investeringen voor de lange termijnplanning werden voorzien:

- Herinrichting gesloten depot: 50.000 EUR (2020)
- Museale inrichting Huis Janssens 140.000 EUR (2022, 2023)
- Museale herinrichting SteM: 150.000 EUR (2024, 2025)

Door de drukke publiekswerking met enkele grote tentoonstellingen waaronder de Grafiekiënnale en Missie à la Carte werd in 2019 maar liefst 93% van de gebudgetteerde middelen effectief besteed.

Door het cumuleren van niet uitgegeven investeringsmiddelen uit de jaren 2016, 2017, 2018 en 2019 konden een aantal noodzakelijke en waardevolle investeringen in de uitrusting en infrastructuur worden gedaan:

- Digitalisering: fototoestel NIKON D 7500 + toebehoren: 2.699 EUR
  - Tijdelijke tentoonstellingen: 48 wissellijsten met museumglas: 11.022 EUR
  - Educatieve werking Mercatormuseum (digitale klas): 9 notebooks Lenovo Thinkpad E590: 6.719 EUR
  - Depotwerking: 6 bevochtigers en 1 ontvochtiger Condair: 16.093 EUR
  - Depotwerking: 7 WIFI T en RH dataloggers + software: 1.151 EUR
  - Tijdelijke tentoonstellingen: 10 tafelvitrines SDB Vitrinebouw: 19.940 EUR
- Totaal bedrag investeringen: 57.624 EUR

In de zoektocht naar alternatieve financiering werden volgende inspanningen geleverd:

- Voor het negende opeenvolgende jaar zegden drie lokale ondernemingen Het Wijnhuis, Patisserie Jan Reed en Delicatessen Van Poeck hun sponsoring van de publiekswerking toe. De natura middelen die zij sponsoren hebben een geldelijke waarde van +- 5.000 EUR.
- Voor de expo 'Missie à la carte' werd in het kader van het transitierglement een projectsubsidie (voor een bedrag van 17.500 EUR) aangevraagd en verkregen.
- Voor dezelfde tentoonstelling werd een fondsenwerver aangetrokken (de firma Clientmatch). De fondsenwerver ontving een honorarium van 1.210 EUR. Hieronder verslag van deze fondsenwerving: Voor de expo 'Missie à la carte' werd de firma ClientMatch (Lucas Smits – Van Waesberghe) als fondsenwerver geëngageerd. Het onderwerp van de tentoonstelling heeft deze opdracht niet makkelijk gemaakt. De strategie bestaat uit het benaderen en overtuigen van bedrijven en organisaties die een rol spelen in het thema van de tentoonstelling. Geen 'mission impossible' maar toch een aarts moeilijke opdracht, die naar verwachting positiever werd ingeschat.

Resultaat:

- Bierbrouwerij Steenbrugge, 5 bakken blond, 5 bakken bruin + korting 50% op verdere afname
- 16-11-2019 – panelgesprek met journalist en publicist Peter Verlinden en 3 missionarissen + trappistenproeverij – benaderen van diverse congregaties, brouwers & producenten van Trappistenproducten
- 19-11-2019 - Landmeterverenigingen Vlaanderen – seminar gekoppeld aan rondleidingen (+- 100 deelnemers)
- Kerknet – reportage rond 5 topstukken, interesse in het organiseren van een nocturne
- Kerk & Leven – artikel in het kader van de missionarissen maand

- Inrichting van de Dr. Livingstone Lounge – schilderkunst Tom Liekens en zelf koloniale tafel in Nederland gehaald. (Verschillende interieurzaken werden gecontacteerd om de lounge van aangepast meubilair te voorzien, maar ook daar werd geen positief resultaat bereikt.)

Ward Bohé
Conservator
25-06-2020